

narja, ki ga od nikoder ni bilo, zlasti v onih bojevitih časih. Zato so župniki ali sami poučevali ali navadili orgljavca ali cerkvenika toliko, da je druge učil. Šola je bila sicer preprosta, a po ceni. Da ni bila tako napačna, kaže jezuitski gimnazij v Ljubljani, ki je štel po 600 dijakov. Kar prične druga sapa pihati, katero najbolj označuje stavek: „Das Schulwesen ist und bleibt ein politicum.“ Ta stavek pa sta porodili dve ideji: nevera in državna vsemogočnost. Seveda je bilo to mnogim prikrito, zlasti ker se je pri nas ostro pazilo na versko vzgojo mladine. Le iz tega spoznavamo povod hudemu upor. Spis še ni završen.

Govorili smo doslej le o vsebini, izpregovorimo še katero o jeziku. Dočim so pisane knjige družbe sv. Mohorja vse v jednotnem pravopisu, pustil je Letopisov urednik slobodno gibanje vsakemu pisatelju. V mestniku nahajaš za ozkimi soglasniki *u* in *i*; v množ. roditelju *i*-sklanjatve se opušča pravopisni *j*, torej „stvari, ljudi, neugodnosti“. Večjih napak ni najti, navedimo vendar nekatere malenkosti: Večina pisateljev piše „izrečno“ (VIII, 181, 202). Zakaj ne „izrečno“? Saj vendar pišemo „sočno, točno, večno, rečno“ itd. Večkrat beremo „gledé“ z roditelnikom (I, 204, 272) m. „gledé na“. „Život“ (71) pomenja v slovenščini vse kaj drugega, kakor „življenje“, pišimo torej „življenjepi“. Mesto „k blagu“ (73) svojih rojakov pravimo „k blaginji“. „Dopadati“ smo tudi že opustili (67, 84, 124), zato ne kaže mrličev vzbujati. Sedaj pišemo „čustvo“ in ne „čuvstvo“. Poprijeli smo se oblike „evangelij“ kakor „beneficij, privilegij, pedagogij, gimnazij“ (poleg „gimnazija“) in „muzej“. Ne kaže torej več pisati „evangelje“ (202), opustimo besedo „pladenj“ in recimo „plošček“ ali „krožnik“. — Deležnikov „videč“ (XV) in „umrjoč“ (XVII) se izogibljemo. Navadno pišemo „materijalno“ in „aktualno“, ne pa „materijelno“ (253) in „aktuelno“ (254). Nepravilna sta priloga „biografični“ (XII) in „fiskalično“ (253). Neznana nam je oblika „ustanovičen“ (IV) za „ustanovljen“. Pustimo „namesto da“, „zadajo“ (254) in „pitanje“, vsaj zadnja oblika še pravilna ni v pomenu: „vprašanje“. Pitati je nedovršnik, toraj ima tudi glagolnik nedovršen pomen.

Bibliografijo slovensko za l. 1893. je sestavil letos R. Perušek (318—347). Da Slovenci napredujemo, kaže štirideset izhajajočih slov. listov. — Poročilo omenja, da je imovina znašala konec l. 1893. 57.248 gld. razven dveh ustanov, namreč Jurčič-Tomšič-eve 2898 gld. in Knezove 30.541 gld. — Udov je 2530, torej 170 več nego lani. Tudi lep napredek!

V. S.

Prvi amerikansko-slovenski koledar in kažipot za l. 1895. New York. Tisk in založba „Glas Naroda“. 8°. 160 str. — Prav ob stoletnici Vodnikove „Velike Pratike“ je zagledal beli dan prvi slovenski koledar v Ameriki. Jako lična

Ferd. Lesseps. (Str. 31.)

knjižica, ki prinaša dokaj zanimive vsebine. Za koledarskim delom sledi pesem „Rojakom za novo leto“, potem „Zgodovina Zjedinenih držav“ in razne druge stvari, katere je treba vedeti slovenskim priseljencom v severni Ameriki.

Ign. Al. Burger, benediktinski klerik v St. Johnu, je spisal življenjepi pokojnega opata dr. B. Ločnikarja in zgodovino domače opatije sv. Ivana. Naposled je imenik slovenskih društev v Ameriki, a ne vseh. Knjigo krasé štiri slike: Krištof Kolumb, škof Baraga, opatija St. John in opat Ločnikar. — Umeva se, da so spisi v marsičem nedostatni in je jezik nepravilen, oziroma, da je mnogo tiskovnih napak. A to lahko opravičujemo s tem, da se je knjižica sestavila v jako kratkem času, v par tednih. Ker bo ta koledar poslej izhajal vsako leto, upamo, da bodo prihodnji letniki tem popolnejši.

Josip Benkovič.

Naše slike.

„Pri vaškem brivcu.“ To sliko je naslikal ogerski slikar Aleksander Bihari. Tako živahna in resnična je, da je ni treba razkladati. Jednako sliko istega umetnika: „Pred kotarskim sodnikom“ je kupil naš presvetli cesar. — Dve sliki zajčkih razvalin in načrt nekdanjega samostana pojasnjuje naš opis. Načrt na str. 119. je izdelal C. Haas. Objavil ga je l. 1872. v „Kirchenschmuck“-u. Poleg desnega južnega stolpa gré pot v Špitalič. (Konec.)